У Києві відкрили першу в Україні лабораторію з виявлення азбесту

Datum	16.10.2026
Subjekt	Урядовий портал
Region	Ukrajina
Kategorie	Zdravotnictví a nemocnice, Odpadové hospodářství, Životní prostředí

Програма розвитку ООН (ПРООН) в Україні за фінансової підтримки Уряду Японії та у співпраці з Міністерством охорони здоров’я відкрила в Києві першу в Україні національну лабораторію з виявлення азбесту. Вона оснащена обладнанням для трансмісійної електронної мікроскопії. Це – метод дослідження, який дозволяє виявляти й ідентифікувати азбестові волокна, зокрема дуже тонкі, які важко виявити за допомогою оптичної мікроскопії.

За даними П’ятої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення України (RDNA5), станом на кінець 2025 року внаслідок російських атак пошкоджень або руйнувань зазнали домівки понад трьох мільйонів домогосподарств. Частина цих споруд збудована до заборони використання азбесту й може становити небезпеку. Під час руйнування та демонтажу таких будівель азбестові волокна можуть потрапляти в повітря та змішуватися з іншими відходами руйнувань. Це створює ризики для здоров’я людей, зокрема працівників, які розбирають завали, сортують і переробляють будівельні відходи.

«За оцінкою RDNA5, внаслідок російських атак уже пошкоджено або зруйновано 14% житлового фонду України. Частина цих будівель зведена до заборони азбесту, і під час розбору завалів його волокна можуть потрапляти в повітря. Тому перш ніж розбирати, громада має знати, чи є в завалах азбест. Лабораторія дає змогу відповісти на це питання, а отже, захистити працівників і ухвалювати безпечні рішення щодо відходів. Це також крок до європейських вимог щодо вимірювання азбесту в повітрі, і ми формуємо цю спроможність заздалегідь. Щиро дякую Уряду Японії та ПРООН за підтримку», – зазначив Міністр охорони здоров’я Віктор Ляшко.

Нове лабораторне обладнання дає змогу досліджувати морфологію, структуру та елементний склад окремих волокон. Отримані дані допоможуть виявляти азбестовмісні матеріали, оцінювати пов’язані з ними ризики та ухвалювати обґрунтовані рішення щодо їх безпечного демонтажу, сортування, транспортування й видалення. Результати досліджень також допоможуть визначити, які інші фракції відходів можна безпечно переробляти або повторно використати для відбудови.

Надзвичайний і Повноважний Посол Японії в Україні Йо Осумі розповів про досвід Японії у подоланні ризиків, пов’язаних з азбестом, після масштабних катастроф: «Японія добре розуміє небезпеку впливу азбесту під час ліквідації наслідків масштабних руйнувань. Після руйнівних землетрусів ми вдосконалили підходи до управління цими ризиками та розробили національні рекомендації щодо запобігання поширенню азбесту під час надзвичайних ситуацій. Ці заходи допомогли захистити працівників і забезпечити моніторинг якості повітря після землетрусу 2011 року. Сьогодні Японія ділиться цим досвідом з Україною, підтримуючи створення цієї лабораторії та впровадження національних стандартів задля захисту здоров’я українців — як сьогодні, так і в майбутньому».

На початковому етапі лабораторія досліджуватиме матеріали, відібрані в межах проєктів ПРООН з управління відходами руйнувань. Із початку повномасштабного вторгнення ПРООН за підтримки міжнародних партнерів вивезла та відсортувала понад 1 млн тонн відходів руйнувань у восьми областях України. Під час цих робіт безпечно відокремили понад 3 570 тонн небезпечних відходів, зокрема матеріалів, що містять азбест.

Заступниця Постійного представника ПРООН в Україні Моніка Різал підкреслила важливість зміцнення спроможності України до безпечного та сталого відновлення: «Відновлення України — це не лише відбудова інфраструктури, а й захист людей, зменшення ризиків для здоров’я та створення систем, необхідних для довгострокової стійкості. Ця лабораторія дає Україні можливість виявляти небезпечні матеріали, забезпечувати безпечне управління відходами руйнувань і збільшувати обсяги повторного використання будівельних матеріалів. Це допоможе громадам відбудовуватися швидше, безпечніше та відповідно до міжнародних стандартів».

Після офіційного відкриття лабораторія продовжить підготовку до акредитації за міжнародним стандартом ISO/IEC 17025. ПРООН також організує навчання для її фахівців.

Довідково

Азбест – канцерогенний матеріал, який десятиліттями широко використовували в будівництві, зокрема для виробництва шиферу та ізоляційних матеріалів. Вдихання його волокон становить серйозну загрозу для здоров’я людини та може спричиняти захворювання, зокрема онкологічні. Використання азбесту в Україні заборонили в жовтні 2023 року.

За оцінками ВООЗ і Міжнародної організації праці, професійний вплив азбесту щороку забирає у світі понад 200 тисяч життів. Це понад 70% усіх смертей від онкологічних захворювань, пов’язаних із роботою.

За результатами дослідження ПРООН, станом на вересень 2025 року на підконтрольних Уряду України територіях утворилося щонайменше 17,2 млн тонн відходів від руйнування житлових будівель. Із них 11,7 млн тонн ще потребували вивезення та обробки, а до 8,2 млн тонн потенційно можна переробити й повторно використати для відбудови після належного сортування та перевірки на забруднення.

https://www.kmu.gov.ua/news/u-kyievi-vidkryly-pershu-v-ukraini-laboratoriiu-z-vyiavlennia-azbestu